

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

Dub. I. An & quaratione ac modo, seu ordine, Deus pro saluandis prædestinet peculiare[m] qua[n]dam gratiam congruam electorum propriam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

QVÆSTIO V.

De ordine ac progressu Prædestinationis in mente
diuina.

S. Thomas I. p. q. 23. a. 4. 5. 7.

Non parum hæc quæstio facit ad rationem & magnitudinem beneficii prædestinationis cognoscendam. Et verò sermo est de prædestinationis ordine, quem habet in mente diuina, secundum rationem nostram; facta comparatione prædestinationis nostræ, siue cum alijs, quæ non sunt effectus prædestinationis particularis singulorum; ut sunt 1. prædestinatio Christi. 2. permissio peccati. 3. prædestinatio aliorum, tum hominum, tum Angelorum: siue prædestinatione vniuscuiusque effectus comparata cum prædestinatione alterius effectus; puta gratia ipsius congrua, cum nostra cooperatione, seu cursu rerum & occasionum, quæ cum ipsa coniuncta sunt: aut gloria, cum meritis, alijsve salutis medijs; aut denique ipsorum etiam graduum gratiæ & gloriæ in indiuiduo, cum eadem cooperatione nostra, eiusve permissione.

2 Secundum quam varietatem comparationis hæc quæstio decem dubitationibus absoluetur. I. An, & qua ratione ac modo, seu ordine, Deus pro saluandis prædestinet, ac seligat peculiarem quandam gratiam congruam, electorum propriam. II. Sitne in mente diuina, secundum rationem nostram, aliquis ordo prioritatis, inter prædestinationem vel præuisionem meritorum, seu mediolorum in particulari, & prædestinationem ipsius gloriæ. III. Vtrum in diuina mente, Electio seu prædestinatio ad gloriam, antecedit voluntatem efficacem & præscientiam meritorum seu mediolorum, vel contra; speciatim quid hæc de re tum ceteri Doctores, tum præcipue S. Augustinus, & S. Thomas senserint. IV. Quid hæc de re absolute & secundum rei veritatem sentiendum sit. V. Qua ratione diluende sint obiectiones, contra gratuitam prædestinationem, ac selectionem ad gratiam & gloriam. VI. An etiam certi gradus gratiæ & gloriæ, omnesque actus & media, quibus prædestinati efficaciter promouentur ad gloriam obtinendam, in indiuiduo, & secundum omnes suas circumstantias, sint à Deo prædefinita, ante præuisionem nostræ cooperationis seu determinationis, ipsamve cooperationem nostram. VII. Vtrum in diuina mente, secundum rationem nostram, prior sit prædestinatio Christi, an nostra. VIII. Vtrum in diuina prædestinatione, secundum rationem nostram, prior sit permissio peccati, quam electio nostra. IX. An & quo ordine prædestinatio nostra se habeat ad prædestinationem aliorum, seu hominum, seu Angelorum. X. Quenam proinde sit series, quæ sit ordo omnium actuum diuinæ mentis, concurrentium, seu affinitatem habentium cum prædestinatione nostra.

DVBIVM I.

An, & qua ratione ac modo, seu processu, Deus pro saluandis prædestinet & seligat peculiarem quandam gratiam congruam, prædestinatorum propriam.

S. Thom. I. p. q. 23. a. 4.

3 Constat quidem ex dictis quæst. 3. & 4. nullam ex parte prædestinati dari causam motiuam, ad conferendam primam gratiam congruam, electorum propriam, hoc est, quæ iuxta præscientiam Dei mediam, infallibilem habeat connexionem cum perseverantia finali, & salute æterna ipsius prædestinati: sed an & qualis omnino ea sit gratia, & quo modo & ordine respectu cursus rerum, & occasionum, ad cooperationem nostram conducentium, à Deo pro

electis ipsis prædefiniatur, nondum satis constat: & est tamen in hac re (certè non paulò magis, quam in ea controuersia, an Deus prædestinet gloriam, ante præuisionem meritorum) plurimum momenti; tum ut intelligamus quo affectu Deus erga electos feratur; tum ut tantò clarius fiat, eam primariò & radicaliter ex sola gratuita Dei misericordia, non ex aliqua ipsius prædestinati cooperatione, vel causarum secundarum dispositione, potissimum

proue-

prouenire: præsertim quando et si Catholici Doctores, euidencia veritatis conuicti, in eo iam omnes conueniunt, nullam ex parte prædestinati causam esse prædestinationis ad primam gratiam congruam; nonnulli tamen, bonis, vt existimant, rationibus ducti, in eo admodum sibi laborandum esse censuerunt, ne diuinæ prædestinationi vndequeque primas in distributione gratiæ congruæ tribuisse videantur, antecedenter & independentèr à causarum secundarum dispositione, ipsiusque hominis cooperatione.

4 Et vt status controuersia intelligatur, animaduertendum est, tribus modis intelligi posse, Deum prædestinasse gratiam saluandis. Primo, vt illis solum destinauerit gratiam, qua saluari possent; non qua infallibiliter saluarentur. Secundo, vt destinauerit quidem illis gratiam, per quam, supposita scientia conditionata, infallibiliter saluarentur, sed non propriè secernendo & seligendo pro illis gratias congruas ab incongruis; sed absolūtè destinando eas, quas cursus rerum, & circumstantiarum opportunitas secum ferrent, aut postulerent. Tertio, ex peculiari affectu & amore erga saluandos, etiam consulto seligendo & secernendo gratias congruas ab incongruis; itaque cursum rerum consulto temperando, prout ad gratiæ congruitatem, vsumque ac prædestinati salutem opportunum fore perspexerat: ita vt non propterea gratia congrua saluandis prædestinaretur, quia sic cursus rerum vel circumstantiarum opportunitas postuleret; sed cursum rerum ita temperandum, occasioneque ita temperandas statueret Deus, quia ea ratione gratia saluandis congrua esset futura.

5 His positis, fuit ea olim Massiliensium hac de sententia, seu potius error, vt refert etiam Vasquez disputatione 98. cap. 4. & disput. 101. numero 3. prædestinatis non fuisse à Deo prænitam peculiarem gratiam operantem ad perseuerandum, quæ certo Deus cognosceret eos perseueraturos, sed omnibus prouidisse communem gratiam, qua perseuerare possent, & non perseuerare. Ideoque in prænititione auxiliorum gratiæ operantis, incertum & indefinitum numerum prædestinatorum Deo esse putabant.

Colligitur id ex Hilario Arelatensi epistola ad Augustinum, quæ habetur ante librum de prædestinat. sanct. vbi contra Augustini doctrinam refert murmurationem Massiliensium his verbis: [Deinde moleste ferunt, ita diuidi gratiam, quæ vel tunc primo homini data est, vel nunc omnibus datur, vt ille acceperit perseuerantiam, non qua fieret, vt perseueraret, sed sine qua per liberum arbitrium perseuerare non posset; nunc vero Sanctis, in regnum per gratiam prædestinatis, non tale adiutorium perseuerantiæ detur; sed tale, vt eijs perseuerantia ipsa donetur, non solum vt sine isto dono perseuerantes esse non possent, verum etiam vt per hoc donum non nisi perseuerantes sint. His verbis Sanctitatis tuæ ita mouentur, vt dicant, quandam desperationem hominibus exhiberi. Si enim, aiunt, ita Adam adiutus est, vt stare posset in iustitia, & à iustitia declinare, & nunc ita Sancti iuuantur, vt decli-

nare non possint (siquidem eandè acceperunt volendi perseuerantiam, vt aliud velle non possint) vel sic quidam deseruntur, vt aut nec accedant, aut si accesserint, & recedant; ad illam voluntatem (*Adami*) pertinuisse dicunt exhortationis, vel comminationis vtilitatem, quæ & persistendi & desistendi obtinebat liberam potestatem; non ad hanc, cui nolle iustitiam, ineuitabili necessitate coniunctum est. *Et infra*: Vnde & in hoc solo volunt à primo homine omnium distare naturam, vt illum integrum viribus voluntatis iuaret gratia volentem, sine qua perseuerare non poterat; his autem amissis & perditis viribus, credentes tantum, non solum erigat, prostratos, verum etiam suffulciat ambulantes. Verum quicquidlibet donatum sit prædestinatis, id posse & amittere & retinere propria voluntate, contendunt.] Ita de Massiliensibus Hilarius.

6 Conuenire cum Massiliensibus videtur *Ægidius Hunnius*, *Lutheranus*, de prædest. fol. 948. vbi negat, definitum esse electorum numerum, nisi ratione *æternitatis* ac præscientiæ: & fauent eidem doctrinæ non nihil *Lutherani* in libro Concord. tit. de lib. arbit. & de æterna prædestin. vt dictum quæst. 4. dub. 3.

Secunda sententia est quorundam recentiorum, (vide *Lessium* disput. de prædest. hom. sec. 5. à numero 51.) qui non negant quidem, prædestinatis eam à Deo gratiam decerni, cum qua infallibiliter perseueraturi cognoscantur; & reprobis aliam, qua infallibiliter non perseueraturi præsciuntur; sed addunt tamè, Deum in gratiarum destinatione pro electis & reprobis, non discernere & seligere gratias congruas ab incongruis, illas deputando electis, has reprobis: sed dare suam gratiam, qualem fere cursus rerum & opportunitas circumstantiarum postulat; non curando, sitne congrua, vel incongrua. Qui etiam negant, Deum in electione mediolorum circa saluandos hoc obseruare, vt procuret eis media efficacia, vt talia sunt, vt per illa infallibiliter salutem consequantur. Non enim Deus, inquit, in distributione gratiarum, hoc potissimum spectat, sintne habituræ effectum, annon. Neque eas, quas videt habituras effectum, secernit pro electis, eo potissimum nomine, quia effectus sequetur; alioqui eas non daturus; neque quas videt frustrandas secernit pro reprobis, &c.

Inducti sunt autem in hanc sententiam, tum alijs rationibus inferius refellendis dub. 5. tum ne fateri cogentur, prædestinationem ad gloriam factam esse ante præuisionem meritorum seu mediolorum, si gratia efficax, qua talis, selecta est à Deo pro electis, peculiari amore, vt dicitur dub. 4. Contra quam sententiam differit *Suarez* libro 3. de auxil. cap. 19. num. 3.

7 Huc spectant etiam illi, apud *Suarez* hic libro primo de prædestin. capite decimo, qui docent, ipsa media siue auxilia gratiæ, tanquam infallibiliter profutura (seu qua efficacia sunt) non prædefiniri ante præuisionem cooperationis nostræ, in particulari; sed in confuso & indeterminatè, hoc vel illud, ita vt si vnum non habeat effectum, alterum habeat: quod à nonnullis et-

iam tribuitur S. Thomæ quæstione sexta, de Verit. artic. 3. Sed reuera non ita sentit; & contrarium docet 1. 2. quæst. 112. articulo quarto, ut dicemus.

Ex eo verò sententia sequi videtur, prædestinationem gratiæ congruæ nec supponere in Deo dilectionem efficacem prædestinati, nec præcedere futuritionem absolutam circumstantiarum & occasionum, quas naturalis rerum cursus secum adfert, & ex quibus accidit, ut ab effectu ipso secutura cooperationis vna dicatur congrua & efficax, alia incongrua & inefficax.

8 Tertia sententia est, quæ tametsi fatetur, Deum ex peculiari amore erga electos, ante omnem præuisionem aut futuritionem absolutam earum occasionum, quas cursus rerum secum adfert, atque etiam ante cooperationem ipsius hominis, & ab eaindependenter, prædefinire pro electis eam gratiam, cum qua antea eos scientia media seu conditionata infallibiliter cooperaturos esse cognouerat, ac proinde etiam ex eodem amore pro electis discernere gratias congruas ab incongruis, asserit tamen, gratiam congruam & efficacem, formaliter talem non esse, nec dici, nisi ab ipso euentu secutura cooperationis: quo fit etiam, ut quamuis Deus illam gratiam, quæ efficax est, præfinierit ante futuritionem cooperationis nostræ, gratiam tamen efficacem, qua formaliter efficax est, non prædefinierit ante secuturam cooperationem, à qua denominatur: cum denominatio supponat formam denominantem. Ita docet Molina hic quæstione vigesima tertia, articulo quarto & quinto, disputat. 1. memb. 6. Valquez disput. 95. numero 6. & 7. & disput. 95. num. 63. & alij nonnulli recentiores. Et consentiant vtriusque huius sententiæ authores, in nobis esse conditionem, seu potius rationem & causam, ut vocatio prima, quæ connexionem habet cum perseverantia finali, non quidem nobis prædestinetur vel conferatur, sed sit efficax, & pertineat ad prædestinationem, non ad communem providentiam, ut videre est apud citatos ibidem, & alios.

9 Quarta sententia est Gregorij de Valentia quæstione vigesima tertia, punct. 4. §. 4. Versu secundo obseruandum, vbi negat, adulti prædestinationem, quoad vllum effectum, etiam loquendo de prima gratia congrua, fuisse omni ratione priorem ipsa præscientia absoluta cooperationis perseverantis; sed potius hanc ait, fuisse quadam ratione simul cum decreto cuiuslibet effectus prædestinationis, qua talis. Sed hanc sententiam quia simul etiam gloriæ prædestinationem concernit, commodius dubio sequenti expendemus.

Assertio I. DEVS reipsa omnibus prædestinatis præfinit peculiarem gratiam congruam ad perseverandum, qua Deus certo & infallibiliter cognoscit, eos perseveraturos. Hæc est certa, & indubitata omnium Catholicorum sententia, contra primum illum Massiliensium errorem superius relatum; quem merito etiam refellit Valquez citata disputatione nonagesima octaua capite quarto. Probatur ex Scriptura, adiuncta

Augustini explicatione, qui contra Pelagianos ex eadem Scriptura sæpius probat, ex diuina voluntatis ac gratiæ dispositione potissimum pendere, quod homines ad Deum conuertantur, & perseverent, Deumque in cordibus hominum, non solum operari, ut possint bene operari, sed etiam ut reipsa operentur, & velint. Ioannis sexto, versu quadragesimo quarto. *Nemo potest venire ad me, nisi pater qui misit me, traxerit eum.* In quem locum Augustinus libro contra duas epistolas Pelagianor. cap. decimo nono. [Trahitur ergo, inquit, miris modis, ut velit, ab illo, qui nouit intus in ipsis hominum cordibus operari, non ut homines, quod fieri non potest, nolentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant.] Vide plura in eundem sensum ibidem. Et ad Romanos nono, versu decimo octauo. *Cuius vult miseretur; & quem vult indurat.* Vbi rursum Augustinus epistola centesima quinta. [Cur autem, inquit, ille credat, ille non credat, cum ambo idem audiant, & si miraculum in eorum conspectu fuerit, ambo idem videant, altitudo est diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, cuius inscrutabilia sunt iudicia, dum cuius vult miseretur, & quem vult indurat.] Et libro primo ad Simplicium quæstione secunda. *Si vellet, inquit, ipsorum etiam misereri, posset ita vocare, quomodo illis aptum esset, ut se mouerentur, & intelligerent, & sequerentur.* Et paulo post: *Illi electi, qui congruenter vocati: illi autem qui non congruebant, neque conseruabantur vocationi non electi, quia non secuti; quamuis vocati.* Et inferius: *Cuius autem miseretur, sic eum vocat, quomodo scit ei congruere, ut vocantem non respuat.*

Huc etiam spectat illud Apostoli ibidem versu decimo sexto. *Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei.* In quæ verba rursum Augustinus libro 1. ad Simplicium quæst. 2. *Non igitur ideo dictum, est putandum; Non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei; quia nisi eius adiutorio non possumus adipisci, quod volumus: sed ideo potius, quia nisi eius vocatione non volumus.* Et infra: *Item verum est, Non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei, quia etiam si multos vocet, eorum tamen miseretur, quos ita vocat, quomodo eis vocari aptum est, ut sequantur.* Plura assertione sequenti.

Idem colligitur ex Concilio Tridentino sess. 6. capite 13. & can. 16. vbi definitur, actuale perseverantiam vique ad finem, electorum propriam, esse peculiare donum gratiæ diuinæ; quod aliunde haberi non potest, nisi ab eo, qui potens est, eum qui stat, statuere, ut perseveranter stet, & eum qui cadit, restituere. Datur igitur à Deo omnibus vsque in finem perseverantibus peculiari gratia ad perseverandum; & quia quod DEVS in tempore facit & operatur, etiam ab æterno præfinit, nec intentio ac propositum Dei frustrari vnquam potest, consequens est, omnibus prædestinatis à Deo præfinit peculiarem gratiam ad perseverandum non tantum qua perseverare possint, sed etiam qua infallibiliter perseveraturi sint, supposita saltem scientiæ media seu conditionata, quam Deus ante omnem actum liberum suæ voluntatis de conditionatis omnibus habet, ut dictum disputatione præcedenti quæstione octaua, dubio quinto.

Vnde.

Vnde etiam petitur ratio. Deus enim in thesauris potentie & sapientie sue reconditos habet infinitos modos & media, quibus per scientiam conditionatam nouit, hunc vel illum hominem infallibiliter perseueraturum, si ei applicarentur: Dum ergo eiusmodi media nonnullis prædefinit, peculiarem eis gratiam congruam prædefinit, quâ infallibiliter cognoscit, eos perseueraturos. Plura assert. 2. & 3.

12 Assertio II. DEVS ex singulari dilectione & cura erga prædestinatos, non ex præscientia absoluta occasionum, quas ipse per se rerum cursus exhibet, pro prædestinatis secernit & seligit, adeoque seligendo prædestinat eam gratiam operantem seu præuenientem; quam eis congruam & efficacem esse futuram, si daretur, ante præscientiam mediam seu conditionatam præuiderat; volendo & prædefiniendo eis efficax id auxilium speciali cura & providentia, ob hoc ipsum etiam, vt sit efficax. Hæc assertio, est contra secundam sententiam superius relata; & sumitur primum ex S. Thomæ hic quæstio. vigesima tertia, articulo quarto, ubi ait: [Prædestinatio secundum rationem præsupponit electionem, & electio dilectionem. Et rationem subiungit: Quia prædestinatio est pars providentiae. Providentia autem, sicut & prudentia, est ratio in intellectu existens, præceptiua ordinationis aliquorum in finem. Non autem præcipitur aliquid ordinandum in finem, nisi præexistente voluntate finis. Vnde prædestinatio aliquorum in salutem æternam; præsupponit secundum rationem, quod Deus illorum velit salutem.] Vnde manifestè colligitur, iuxta S. Thomam, prædestinationem ad gratiam electorum propriam, supponere dilectionem, & electionem efficacem ad gloriam; ac proinde pro obiecto habere gratiam congruam quâ efficax medium est salutis prædestinatorum, vt infra dicitur.

13 Et clarius ibidem respons. ad prim. ait Sanctus Thomas. [Si consideretur communicatio bonitatis diuinæ in communi, DEVS absque electione bonitatem suam communicat, in quantum scilicet nihil est, quod non participet aliquid de bonitate eius. Sed si consideretur communicatio istius vel illius boni, non absque electione tribuit; quia quædam bona dat aliquibus, quæ non dat alijs. Et sic in collatione gratiæ & gloriæ attenditur electio. Vbi Sanctus Thomas expresse docet, DEVM ex peculiari electione prædestinationis conferre gratiam.]

Et rursum in 1. 2. quæst. 112. artic. 4. de præparatione ad gratiam ex parte hominis, loquens ait: [Sed ex hac parte non potest accipi prima ratio huius diuersitatis (quæ in uno sit maior gratia, quam in alio:) quia præparatio ad gratiam non est hominis, nisi in quantum libere arbitrium eius præparatur à Deo. Vnde prima causa huius diuersitatis accipienda est, ex parte ipsius DEI, qui diuersimodè suæ gratiæ dona dispensat:] vtique consilio & electione.]

14 Huc etiam spectat, quod Sanctus Thomas hic

quæst. 23. articulo octauo, his verbis docet. [Sed aduertendum, quod numerus Prædestinatorum certus Deo dicitur, non solum ratione cognitionis, quia scilicet scit, quot sint saluandi; sic enim Deo certus est etiam numerus guttarum pluiæ, & arenæ maris; sed ratione electionis & definitionis cuiusdam. Et infra: Vnde certus est, inquit, Deo numerus prædestinatorum, non solum per modum cognitionis, sed etiam per modum cuiusdam principalis præfinitionis. Non sic autem omnino est de numero reprobatorum, &c.] De qua re plura quæstione sequenti. Certè hic aperte docet Sanctus Thomas, numerum certum & determinatum electorum, etiam in individuo, esse à Deo per se præordinatum & prædefinitum: quod fieri non posset, nisi etiam specialis illa gratia congrua per se à Deo præfinita esset.

15 Idem communiter sentiunt alij Theologi; quando docent, dilectionem efficacem supponi à prædestinatione, vt dictum quæstione secunda dubio ultimo, item quando aiunt, electionem ad gloriam priorem esse prædestinationem mediorum; vt dicitur dubio tertio, quo fit, vt ipsa etiam gratia efficax, qua efficax, electis fuerit à Deo prædestinata & selecta: denique dum docent, inexplicabilis esse consilij diuini, cur vnus fuerit prædestinatus ad gratiam congruam, alter non item, vt dictam quæstione præcedenti, dubio primo & quinto. Quas ob causas etiam existimo, oppositam sententiam esse nouam & singularem, nec probabilem. Ad quem modum etiam Suarez libro tertio de auxilijs capite decimo nono numero tertio eam refellens, censet esse alienam à doctrina Augustini, & Scripturis non consonam. Consentit his Valquez disputatione 89. capite 13. qui etiam disputatione 98. capite 3. & 4. fusè communem illam sententiam tuetur, omnes qui vocationi respondent, maiori antecedentis gratiæ beneficio fuisse excitatos, quam eos, qui gratiæ præuenienti resistunt. Et numero vigesimo quinto ait. [Habemus igitur ex sententia Augustini, Cælestini, & Innocentij, in eo, qui perseuerat, speciale donum perseuerantiæ reperiri; ac proinde maiori gratia (in ratione beneficij) semper excitari, quam eum, qui vocanti non responderet; & oppositam sententiam, quâ nonnulli Scholastici sequuntur, Massiliensibus quondam placuisse.] Certè Massiliensium error fuit, vt in sua epistola ad Augustinum refert Hilarius, quod nollet ita perseuerantiam prædicari, vt non vel suppliciter emereri (merito infallibili) vel amitti contumaciter possit. Nec dissentit à posita assertione Molina hic quæstione vigesima tertia, articulo quarto & quinto, disputatione prima, membro sexto, & vndecimo, & est communis omnium Thomistarum.]

16 Probatur assertio primo ex Scriptura, quæ varijs modis eam indicat. Primo quidem, quando rationem diuinæ electionis vnus præ altero ad inscrutabilia DEI iudicia refert, plenamque admirationis esse testatur, vt est illud Apostoli: *O altitudo*, &c. & plura similia relata quæstione præcedenti, dubio primo. Nullam autem haberet ea res admirationem;

si Deus, quantum est ex se, suam gratiam indifferenter communicaret omnibus, qualem cursus rerum & opportunitas circumstantiarum postulat, non curando, sit ne congrua, an incongrua.

Secundò, quando prædestinationem ad gratiam, peculiari Dei misericordia & beneuolentiæ erga electos tribuit. Vt sunt illa præcedent. assertio. citata, Rom. 9. vers. 15. *Miserebor cuius misereor: & misericordiam præstabo, cuius miserebor. Ignor non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei.* Non esset autem singularis gratia & misericordia erga electos, si Deus ex sua parte omnibus ex æquo talem offerret gratiam, qualem cursus rerum & opportunitas circumstantiarum postulat; neque gratiam congruam, quatenus & quia congrua est, pro electis fecerneret. Sicut etiam à Principe nulla singularis gratia erga vnum aliquem ostenderetur, ex ijs, quibus pari affectu singulis singulos sine discretione equos, uti occasio & cursus rerum ferret, dono daret; esto vnus eorum equo bene vteretur, alij malè.

Quod si quis dicat, in hoc ipso tamen maiorem Dei erga prædestinatos elucere amorem, quod eos in ea serie rerum collocauit, in qua illis gratia accederet congrua & opportuna. Respondeo: Aut Deus in hac ipsa serie ordinanda attendit adhanc opportunitatem, eiusq; rationem habuit; aut non: si habuit, ergo hoc ipso selegit gratiam congruam electis, ob quam hanc potius, quam aliam seriem præordinauit: si nullam eius rationem habuit, certè nullus in hoc cernitur peculiaris beneuolentiæ affectus, quando quasi præter intentionem dantis, donum ipsum aliunde opportunum accidit accipienti.

17 Tertio idem indicat scriptura, quando discretionem inter prædestinatos & reprobos tribuit gratuita electioni Dei. Vt Rom. 9. vers. 12. *Vt secundum electionem propositum Dei maneret. Non ex operibus, sed ex vocante dictum est; quia maior seruet minori.* Rom. 11. vers. 5. *Reliquia secundum Electionem gratia salua facta sunt.* Item 1. Cor. 4. vers. 7. *Quis enim te discernit? quid enim habes quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?* Secundum oppositam autem sententiam, discretio inter prædestinatum & reprobum, partim cooperationi ipsius prædestinati, partim cursui rerum & opportunitati circumstantiarum, ex communi Dei prouidentia constitutæ, non peculiari electioni Dei esset tribuenda.

Quarto huc specialiter faciunt omnia loca & exempla Scripturæ, quibus testatum fit, Deum ex peculiari consilio, & voluntatis suæ proposito, & amore, electos præordinasse ad gratiam congruam, seu alia præuenientis gratiæ beneficia, quæ ad gratiam congruam pertinent. Vt quando Genes. 39. vers. 39. de Iosepho dicitur: *Dominus erat cum illo, & omnia opera eius dirigebat.* Dicat, qui volet, ea quæ Iosepho obtigerunt peculiaris gratiæ adminicula, ex consueto cursu rerum & opportunitate circumstantiarum accidisse. Certè aliter loquitur

Iosephus de seipso, Genes. 45. numero 8. *Non vestro consilio, sed Dei voluntate huc missus sum.* Et capit. 50. vers. 19. *Num Dei possumus resistere voluntati? Vos cogitastis de me malum; sed Deus vertit illud in bonum, ut exaltaret me.* Huic similis est locus Tobia capit. 13. vers. 4. vbi Tobias senior ait: [*Quoniam ideo disperfit vos intergentes, quæ ignorant eum, ut vos enarretis mirabilia eius, & faciatis scire eos, quia non est alius Deus Omnipotens, præter eum. Ipse castigauit nos propter iniquitates nostras, & ipse saluabit nos propter misericordiam suam.*]

18 Similiter specialem Dei curam & prouidentiam erga gentem Israeliticam, præcipuè verò erga electos ex ea gente, declarat Moyse Deuter. 4. vers. 32. [*Interroga de diebus antiquis, qui fuerant ante te, ex die, quo creauit Deus hominem super terram, à summo cælo vsque, ad summum eius, si facta est aliquando huiusmodi res, aut vnquam cognitum est, ut audiret populus vocem Dei loquentis de medio ignis, sicut tu audisti & vixisti: si fecit Deus, ut ingrederetur, & tolleretur sibi gentem de medio nationum, per tentationes, signa, atque portenta, per pugnam & robustam manum, extantumque brachium, & horribiles visiones iuxta omnia, quæ fecit pro nobis Dominus Deus vester in Ægypto, videntibus oculis tuis: ut scires, quoniam Dominus ipse est Deus, & non est alius præter eum. De cælo te fecit audire, vocem suam, ut doceret te, & in terra ostendit tibi ignem suum maximum, & audisti verba illius de medio ignis, quia dilexit patres tuos, & elegit semen eorum post eos. &c.*] Equidem negari non potest, signa illa & portenta, quæ filijs Israel acciderunt, tum in Ægypto, tum in egressu ex Ægypto, pertinuisse ad gratiæ congruæ auxilia, eorum respectu, quibus ea fuerunt efficax salutis obtinendæ causa; & vnde, hæc profecta? an ex consueto rerum cursu & ordine? Non certè, sed quia *Deus dilexit Patres Israelitici populi, & elegit semen eorum post eos.* Electio ergo præcedebat; & hinc profecta est illa tam stupenda gratiarum diuinarum distributio. Quod clarius patet ex Deuter. 7. vers. 6. [*Te elegit Dominus Deus tuus: ut sis ei populus peculiaris de cunctis populis, qui sunt super terram. Non quia cunctas gentes numero vinceratis vobis iunctus est Dominus & elegit vos; cum omnibus sitis populis pauciores, sed quia dilexit vos Dominus. Et quid clarius isto Ierem 31. vers. 3. In charitate perpetua dilexi te: ideo attraxi te miserans.*] Vides tractionem gratiæ congruæ ex charitate & singulari dilectione Dei profecti.

19 Idem præcipuè patet ex illo Sap. 6. v. 17. vbi dicitur: *Quoniam dignos seipsa (diuina Sapiencia) circumspecta quærens, & in vobis ostendit se illis hilariter, & in omni prouidentia occurrit illis.* Vbi non est sermo de dignis secundum præsentem dispositionem, hos enim non quæreret sapientia, utpote iam antea sibi coniunctos; sed de ijs, qui prædestinati sunt ad hoc, ut sint & fiant digni: hos quærît sapientia, & in omni prouidentia

seu negotio occurrit illis, vt eos ad finem vsque feliciter perducat.

Idem patet ex Actorum vigesimo secundo, versu decimo quarto, vbi ita ad Saul loquitur. Ananias: *Deus Patrum nostrorum præordinauit te, vt cognosceres voluntatem eius, vt videres iustum, & audires vocem ex ore eius.* Item ex historia Apostolatus Philippi, & conuersione Eunuchi Candacis Reginae, Actorum octauo, versu vigesimo sexto, vbi dicitur: [Angelus autem Domini locutus est ad Philippum dicens, surge & vade contra meridianum, ad viam. quæ descendit ab Hierusalem in Gazam; hæc est deserta. Et surgens abiit. Et ecce vir Æthiops, eunuchus potens Candacis Reginae Æthiopum, qui erat super omnes gazas eius, venerat adorare in Hierusalem, &c. Dixit autem, Spiritus Philippo; Accede & adiunge te ad currum istum. *Et rursum versu 39.* Cum autem ascendisset de aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, & amplius non vidit eum Eunuchus.] Quis non videt, hæc ad peculiarem Dei curam, non ad consuetum ordinem cursus rerum pertinere? Et quid illud Actor. 16. v. 6. quod Paulus & Timotheus, [transeuntes Phrygiam, & Galatiæ regionem vetati sunt à Spiritu sancto loqui Verbum Dei in Asia. Cum autem venissent in Mysiam, tentabant in Bythiniam, & non permisit eos Spiritus Iesu. Cum autem pertransissent Mysiam, descenderunt Troadem, & visio per noctem Paulo ostensa est: Vir Macedo quidam erat stans, & deprecans eum, & dicens, transiens in Macedoniam adiuua nos.] An vero hic quicquam dicet, à cursu rerum occasionem euangelizandi oblatam: & non potius ad conciliandam occasionem à Deo cursum reru fuisse attemperatum? Denique generale est illud Ephes. 1. v. 11. In quo etiam & nos sorte vocati sumus, prædestinati secundum propositum eius (*non iuxta cursum rerum*) qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ (*non iuxta exigentiam occasionum*) vt simus in laudem gloriæ eius, qui ante sperauimus in Christo.

20 Certè vocatio Pauli, aliorumq; Apostolorum, vt & Moyfis ac Prophetarum, imò & Abrahæ ac Patriarcharum, aliorumq; Sanctorum, longè fuit excellentior, quam vt eam cursus rerum ordinarius, ex ordinaria & communi diuinæ prouidentia dispositione adportare posset: cum in ea multa sæpe præter naturæ ordinem, & supra consuetum diuinæ prouidentia modum, etiam miraculose gesta sint. Ex quibus ipsis etiam colligitur, etiam si in alijs cursus rerum non ita semper immutetur, eam tamen ipsam seriem & dispositionem rerum peculiari consilio & amore ita fuisse à Deo ordinatam ac dispositam, vt oblata electis vocatio congrua & efficax esset; seu quia iuxta eam dispositionem illis congrua erat futura.

Huc deniq; spectat illud Sap. 4. v. 11. *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius.* Vbi præmatura etiam mors, seu ablatio ex hac vita, eo consilio aduenisse prædestinato dicitur, ne irrita esset eius vocatio. Et quod de electis dicitur Matth. 24. v. 22. *Propter electos breuiabuntur dies illi: præscindendo vtique, non sequendo cursum rerum.*

Tom. I.

21 Secundo probatur assertio ex S. Augustino, qui sapissime docet, Electos à Deo peculiariter à Deo vocari, nimirum vocatione *secundum propositum*, non reprobos: idque esse inscrutabilis iudicij diuini, vt dictum quæstione secunda dubio primo. Item electos à Deo esse *altiori iudicio* à perditionis massa gratiæ prædestinatione discretos, eamque esse causam, cur hi credant & saluentur; alij non item. Sic enim loquitur libro secundo de bono perseuer. cap. 14. [Ex quo apparet, habere quosdam in ipso ingenio diuinum naturaliter munus intelligentiæ, quo moueantur ad fidem, si congrua suis mentibus vel audiant verba, vel signa conspiciant: & tamén si Dei altiori iudicio à perditionis massa non sunt gratiæ prædestinatione discreti, nec ipsa eis adhibentur vel dicta diuina, vel facta, per quæ possent credere, si audirent vtique talia, vel viderent. *Et infra:* Sed nec illis (*Tyrijs & Sydonijs*) profuit, quod poterant credere; quia prædestinati non erant ab eo, cuius inscrutabilia sunt iudicia, & inuestigabiles viæ: nec istis (*Iudæis*) obfuit, quod non poterant credere, si ita prædestinati essent, vt eos cæcos Deus illuminaret, & induratis cor lapideum vellet auferre.]

22 Huc spectant complura alia testimonia Augustini, apud quem res hæc est certissima, vt bene, Suarez loco citato, nec omnino dissimulant aduersarij; dicentes, eum nonnunquam durius locutum. Igitur II. Augustinus libro 5. contra Iulianum capitete tertio. [Nouit, *inquit*, Dominus, qui sunt eius, & omnia cooperantur in bonum, sed his, qui secundum propositum vocati sunt. Non enim omnes qui vocati sunt, secundum propositum sunt vocati. Multi enim vocati, pauci vero electi. Qui ergo electi, hsecundum propositum vocati.] Audis non ex cursu rerum, sed electione procedere vocationem secundum propositum. Idem autem est electum esse aliquem ad gratiam congruam & selectam alicui esse gratiam congruam.

III. Lib. 1. ad Simplic. quæst. 2. circa medium de non electis loquens: [Si vellet, *inquit*, etiam ipsorum misereri, posset ita vocare, quomodo illis aptum esset, vt mouerentur & intelligerent, & sequerentur. *Et paulo post.* Cuius autem miseretur, sic eum vocat, quomodo scit ei congruere, vt vocantem non respuat. *Et infra:* Non igitur ideo dictum, est putandum, Non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei, quia, nisi eius adiutorio non possumus adipisci, quod volumus; sed ideo potius, quia nisi eius vocatione non volumus. Item verum est, Non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei, quia etiam si multos vocat, eorum tamen miseretur, quos ita vocat, quomodo eis vocari aptum est, vt sequantur.] Vbi rursum peculiari misericordie DEI, non cursui rerum, propria electorum vocatio tribuitur.

23 IV. Rursum libro de prædest. sanct. cap. 6. inquit Augustinus: [Multi audiunt verbum veritatis, sed alij credunt, alij contradicunt, Volunt ergo isti, nolunt autem illi: quis hoc ignorat? Sed cum alijs præparetur voluntas, alijs non.]

Kk 3

præpa-

præparetur, discernendum est, quid veniat de misericordia, quid de iudicio. *Eadem repetit Proffer lib. ad excerpta Genuens. dub. 3.* Nunquid, ait, dubium est, cum verbum veritatis prædicatur, alios voluntate credere, alios voluntate non credere? Sed cum illorum cor Deus aperuerit, illorum autem non aperuerit, discernendum est, quid veniat de misericordia, quid de iudicio.]

V. Eodem libro de prædest. sanct. capite decimo sexto, ita ait: [Vocat Deus prædestinatos multos filios suos, vt eos faciat membra prædestinati vnici filij sui, non ea vocatione, qua vocati sunt, qui noluerunt venire ad nuptias, &c. sed ea vocatione prædestinatos vocat, quam distinxit Apostolus I. ad Corinth. I. dicens. Ipsi vocatis Iudæis & Græcis prædicare se **СНРИСТУМ**, &c. Sciens (*Apostolus*) esse quandam certam vocationem eorum, qui secundum propositum vocati sunt, quos præsciuit & prædestinavit conformes imaginis filij sui.]

24 VI. Eodem libro de prædest. sanct. capite 18. apertissimè: [Ipse quippe operatur, ait, secundum propositum suum, vt simus in laudem gloriæ eius, vtique sancti & immaculati: propter quod (propositum) nos vocauit, prædestinans ante mundi constitutionem. Ex hoc proposito eius est illa electorum propria vocatio, quibus omnia cooperantur in bonum: quia secundum propositum vocati sunt sancti, & sine pœnitentia sunt dona & vocatio Dei.] Quem locum referens etiam Ariminensis ita expendit in I. dist. 41. artic. 2. [Quos enim prædestinauit, illos vocauit, ipsa scilicet vocatione secundum propositum, non ergo alios: sed quia prædestinauit, ipsos & vocauit; nec alios: sed quos vtique vocauit, ipsos & iustificauit, nec alios: sed quos prædestinauit, vocauit, iustificauit, ipsos & glorificauit, illo vtique fine, qui non habet finem, &c.]

25 VII. Rursus Augustinus libro de bono perseuer. cap. 8. [Hæc, inquit, gratia, quæ occultè hominis cordibus diuina largitate tribuitur, à nullo duro corde respuitur. Ideo quippe tribuitur (*audis intentam cooperationem*) vt cordis duritia primitus auferatur. Quando ergo pater intus auditur, & docet, vt veniat vt filium, auferat cor lapideum, & dat cor carneum, sicut propheta predicante promisit. Sic quippe facit filios promissionis, & vasa misericordiæ, quæ præparauit in gloriam. Cur ergo non omnes docet, vt veniant ad Christum? nisi quia omnes quos docet, misericordiâ docet; quos autem non docet, iudicio non docet: quoniam cuius vult miseretur, & quem vult obdurat, &c.] Certe hic rursus discriminis causa non rejicitur in rerum cursum, sed in specialem DEI misericordiam, &c.

26 VIII. Eodem libro de bono perseuer. cap. 8. infra, de reprobis loquens ex mente S. Ioannis Augustinus: [Vera sunt hæc, secundum hæc omnia ex nobis erant, veruntamen secundum aliam quandam discretionem non erant ex nobis: nam si fuissent ex nobis, mansissent vtique nobis.

cum. Quenam est tandem ista discretio? Patent libri Dei, non auertamus aspectum: Clamat Scriptura diuina, adhibeamus auditum. Non erant ex eis, quia non erant secundum propositum vocati, &c. non erant prædestinati secundum propositum eius, qui vniuersa operatur. Nam si hoc essent, ex illis essent, & cum illis sine dubitatione mansissent, &c.] Discretio ergo hæc inter electos & reprobos ad specialem Dei vocationem, hæc ad prædestinationem, non ad cursum rerum reuocanda est.

27 IX. Ibidem capite duodecimo, ne opportunitas diuinæ gratiæ, aut etiam inopportunitas quasi fortuito casui, siue soli rerum cursui, & non speciali prouidentia Dei adscriberetur, ita loquitur Augustinus, cum de paruulis, quorum aliqui baptismum consequuntur, alij non consequuntur, agit: [Neque etiam fato cogitur Deus illis infantibus subuenire, illis autem non subuenire; cum sit vtrisque causa communis: aut res humanas in paruulis non diuina prouidentia, sed fortuitis agi casibus opinabimur, cum rationales vel damnandæ, vel liberandæ sint animæ; quandoquidem nec passer cadit in terram sine voluntate patris in nostri, qui in cælis est: aut parentum negligentia sic tribuendum est, quod paruuli sine baptismum moriuntur, vt nihil ibi agant superna iudicia: tanquam ipsi, qui hoc modo male moriuntur, parentes sibi negligentes voluntate propria, de quibus nascerentur, elegerint.] *Hactenus Augustinus.*

28 Rationes pro eadem assertionem ferè ex dictis colliguntur. I. Quia secundum oppositam sententiam, non tam DEVS per suam gratiam, & specialem prouidentiam, quam cursus rerum & opportunitas circumstantiarum, ipsaque cooperatio, prædestinatos à non prædestinatis discerneret. II. Cessaret admiratio Apostoli, *O altitudo*: atque ita vt argumentatur etiam Proffer resp. ad excerpta Genuens. dubio septimo. *Scrutabilia essent iudicia Dei, & vestigabiles via eius*; nec occultum esset, quare ille potius, quam iste, saluetur, contra dicta superius questione quarta, dubio primo, assertionem tertia. III. Nulla singularis charitas & misericordia Dei in dispensanda gratia erga prædestinatos cerneretur. IV. Grauiusimum prædestinationis negotium originaliter subijceretur non speciali proposito & electioni miserentis Dei, sed cursui rerum & opportunitati circumstantiarum. V. Si DEVS ante prædestinationem gratiæ quosdam efficaciter dilexit, & ordinauit ad gloriam, tunc necesse est, vt pro eis etiam decreuerit adeoque selegerit gratiam congruam, qua congrua, & quia congrua est: intendens enim efficaciter finem, necessario eligit media efficacia, qua talia sunt: sed verum prius, vt ex Sancto Thoma, & communi Doctorum dictum; & patebit magis dubio quarto, Ergo, &c. VI. Si DEVS non singulari consilio discernit gratias, sed res cursui rerum permittit, frustra petimus à DEO gratiam perseuerandi, quæ non est alia, quam gratia efficax ad finem, vitæ continuata; fru-

stra petimus liberationem à subitanea & improuisa morte, à morte perpetua, ab insidijs diaboli, &c. quia hæc ordinario rerum cursui relinquuntur.

29 Quibus denique accedit hoc argumentum quasi à priori. Si Deus priusquam gratias suas distribuere, & distribuendas destinaret, habuit scientiam conditionatam seu mediam omnium sub conditione futurorum, ac per eam distinctè præuidit infinitos modos & media, quorum alijs omnes & singuli homines peruenturi infallibiliter essent, ad gloriam, si eis obringerent; alijs non peruenturi; ac simul certa scientia & deliberata voluntate, speciali que amore, ex innumeris eiusmodi modis, præordinauit ac prædestinauit pro saluandis eos modos & media gratiarum & auxiliorum, quibus cum, si darentur, eos infallibiliter perseueraturos & gloriam consecuturos præsciuit; alijs verò eos modos & media destinauit, quibus cum infallibiliter præuidit, eos non cooperaturos finaliter, aut gloriam non consecuturos; tū sanè illos quidè hoc ipso speciali amore dilexit, ac ex eo singulari amore, deliberato animo, & secundum speciale propositum suæ voluntatis, pro eis discreuit ac selegit gratias congruas ab incongruis; pro his vero non item: quandoquidem alijs ex æquo pro vtrisque, & quæ congruæ, & quæ incongruæ essent futuræ, præuocerat; nec minus vni, quam alteri, tam has, quam illas prædecernere potuisset; nec aliud est seligere gratias congruas, quam ex innumeris alijs, & relictis alijs, ex peculiari amore, pro saluandis eas præfinire, quas congruas futuras nouerat: nec aliud est singulari modo amare aliquem, quam singulare bonum ei velle; ita quidem vt hoc ipso magis amet Deus eos, quibus maiora bona vult, vt docet S. Thomas 1. p. q. 20. artic. 3. & 4. sed verum est antecedens, vt partim fatentur oppositæ sententiæ auctores; partim colligitur ex dictis de scientia Dei disp. 2. quæst. 8. dub. 5. Ergo & consequens. Thomistæ recentiores aliam adhibent rationem, petitam ex intrinseca vi & efficacia gratiæ congruæ ad effectum infallibiliter producendum: sed quæ ratio nobis non est necessaria, vt alibi dictum.

30 Et confirmatur assertio primò ex duobus antiquis Theologis, qui dum disputant contra Aureolum in 1. d. 41. sentientem, consecutionem baptismi prouenire ex cursu naturali, præsertim in paruulis, vt retulimus ex eodem supra quæstion. præcedent. dub. 4. non solum conuincunt, eam ex diuina prædestinatione prouenire, sed etiam multa simul interferunt, quæ ad hanc assertionem confirmandam valent. Primus est Gregorius Ariminensis in 1. dist. 41. quæst. 1. art. 2. vbi ait: [Ad hoc respondent, qui tenent huius conclusi-
onis oppositum, dicentes, quod puer non habet à prædestinatione, quod baptizatur; sed hoc potius est secundum cursum naturæ. Nam si puer, ex complexione mori debeat statim natus, non peruenit ad baptismum: non erit autem hoc ex aliqua reprobatione; sed quia non vult Deus propter ipsum facere nouum miraculum; imò ipsum elinquit cursui naturæ. Similiter si natus fuerit

ex parentibus infidelibus, non baptizabitur: si verò ex fidelibus, baptizabitur: hoc autem non habet alteri imputari, nisi cursui naturali, secundum quem iste nascitur ex istis, ille ex illis; nec propter hoc, vt iste baptizetur, debuit Deus ordinare, vt ex alijs parentibus nasceretur.

Ad quæ Gregorius: [Ista, inquit, solutio non continet veritatem. Primò quidem quia contradicit manifestè authoritati Apostoli iam inductæ, dicentis, quod secundum suam misericordiam saluos nos fecit per baptismum: & per consequens, ex eius misericordia est, quod sumus baptizati: non ergo hoc prouenit ex opere tantum & cursu naturæ. Et mirum est, de isto Doctore, qui præfatam contra se inducit authoritatem, nec vllum verbum respondet ad ipsam: imò certè mirandum non est, quia nihil ad ipsam secundum veritatem dicere potest.]

Et infra: [Quicquid sit, inquit, de hoc, vtrum scilicet ex solo cursu naturali, & non ex speciali prouidentia Dei, aliquis prædestinatus nascatur de parentibus fidelibus: at quod eius parentes velint, aut faciant ipsum baptizari, non ex cursu naturali, aut libero arbitrio solum hoc prouenit, sed ex speciali gratia Dei, quæ in eis operatur illud bonum velle & perficere, pro sua, scilicet Dei, bona voluntate, vt dicit Apostolus.]

Et infra argument. 6. ait: [Præterea sequitur, secundum hanc responsionem, quod ex solo cursu naturali, stante communi ordinatione diuina, quis sit determinatè prædestinatus & ordinatus ad vitam æternam, illamque consequatur; quod vti que non dubium est aduersari Catholice fidei. Tunc enim non secundum electionem esset DEI propositum, scilicet prædestinatio saluandorum: nec secundum electionem gratiæ, reliquæ salutæ fierent; nec electi essent vasa misericordiæ, quæ Deus præparauit in gloriam: & innumerabilia dicta Scripturæ essent falsa. Sed consequentia patet: quia secundum responsionem, ex solo cursu naturali prouenit, quod aliquis baptizetur; & sicut ex complexione naturali dicunt prouenire, quod aliquis moriatur statim natus, sic etiam oportet dicere, quod ex complexione naturali proueniat, quod aliquis modicum viuat post baptismum: hoc autem posito, sequitur, quod fuit prædestinatus, & consequatur vitam æternam, intercedentibus tantum his, quæ secundum naturalem cursum proueniunt, & diuina ordinatione communi, scilicet quod quilibet baptizatus munderetur à culpa, & suscipiat gratiam, in qua si decedat, habebit vitam æternam.] Ita Ariminensis.

Qui mox subiungit: [Non videtur bene dictum, quod Deus sic electorum suorum curam negligat, vt quos ordinauit ad gloriam, quam eis non sine baptismo dare proposuit, relinquat naturali cursui, vt baptizentur, non potius ipse suæ misericordiæ prouidentia id eis tribuat, per quod suum propositum impleatur. Quomodo enim dicit Apostolus, Omnia procedunt in bonum his, qui secundum propositum vocati sunt Sancti, &c.] Hactenus Ariminensis.

In eundem sensum Marfilus Ariminensem secutus, in 1. d. quæst. 41. articulo 2. cum sibi obieciſſet in hunc modum: [Forte dicitur, sicut dicit contraria opinio, quod paruulus non habet à prædestinatione, quod baptizetur, sed potius quasi ex fortitudine naturæ. Si enim debilis in vtero morietur, vel statim natus non perueniet ad baptismum, non attingit deletionem culpæ originalis; & hoc est, quia Deus puerum relinquit cursui naturali, nolendo facere nouum miraculum:] mox ipse ibidem his verbis respondet: [Sed reuera nimis est hæc grossa responsio apud fideles: quia istud est ponere, quod salus huius pueri in ordine ad Deum procuratur sine Domini directione, & quasi respectu DEI in ordine casuali: respectu cuius tamen nec pullus moritur à casu, si placeret philosophiam naturalem & primam bene videre. Vnde enim venit ei naturalis fortitudo nisi à DEO? vnde venit pueri conseruatio, si non à Deo, vsque ad baptismum, & vtique liberè? vnde venit baptizantibus voluntas baptizandi si non à Deo? vnde prohibentur impedimenta, quæ diabolus videns puerum statim moriturum, interponeret, si non à Deo? Dicere enim quod omnium horum ordo casu combinatur, & non Deo dirigente hæc ad pueri salutem, non habet rationem: & est manifestè contra autoritatem Apostoli iam inductam, & contra B. Augustinum in lib. de prædest. Sanct. circa medium, dicentem, quod gratia Dei maximè apparet in paruulis, quorum cum alij baptizati, alij non baptizati vitæ huius terminum sumunt, satis indicant misericordiam & iudicium: misericordiam quidem gratuitam, iudicium debitum, &c.] Ita Marfilus.

34 Confirmatur assertio secundò ex ijs, quæ nonnulli, quibus cum disputamus, quasi aliud agendo, ad commendandam scilicet peculiarem diuinæ prouidentie curam ierga electos, & specialia beneficia Dei deprædicanda scripserunt; vt cum aiunt: *Valde credibile esse, nos tam paruus præsidij (legis naturæ aut Mosaicæ) fulcos, & tot machinis impulsos, lapsuros, & communis consuetudinis æstu abreptos, in exitum præcipitandos. Præciſſe autem hoc DEVM, & præuenisse nos ab æterno misericordie suæ benigno proposito, ex infinita hominum multitudine nos seligendo (non vtique cursui rerum relinquendo) ac nostros natales vitæque cursum in tempore gratiæ reseruando, &c.*

Item particulare beneficium Dei esse, [quod nati à parentibus Christianis, & Christianè educati sumus. &c. Neque putandum ex naturæ cursu potius, quàm ex diuinæ prouidentie decreto & designatione prouenire, quod hic ex illo, iste ex alio parente nascatur, tali dispositione corporis talem animam, non aliam, postulante. Nullà enim dispositione in embryone, nullam qualitatè syndromè in corpusculo animando esse, cui non sint aptæ infinitæ animæ, ex ijs, quæ in thesauris diuinæ sapientiæ & potentie sunt reconditæ.]

35 [Imò valde verisimile esse, quamuis dispositionem corporis humani completam, in vtero, cuius animæ rationali aptam esse, & positam tali dispositione quamuis infundi posse. Cum

ergo omnes animæ creentur à solo DEO, nulla creatura cooperante, formato in vtero materno corpusculo, posse Deum quamuis animam creare, & illi infundere; neque ad hanc vel illam animam creandam potius, quam ad aliam, à dispositione corporis, sed à suo beneplacito determinari. Beneficium ergo ingens in eo recognoscendum, & misericordie diuinæ imputandum, quod non ab infidelibus, sicut alij innumerabiles, sed à fidelibus, & inter fideles nati sumus; vbi & baptismum, & Christianam institutionem consecuti, & viam salutis ab infantia edocti sumus, &c. Neque solum quod ab infidelitate, sed etiã quod ab alijs innumeris peccatis præseruati, in quæ, nisi diuina misericordia singulari cura & prouidentia nos præuenisset, & custodisset, eramus prolapsuri.] Hæc isti: quæ sane existimare neminem sinunt, Deum suas gratias non peculiari delectu discernere pro electis, sed iuxta cursum rerum & exigentiam occasionum omnibus distribuere. De phycis interim placitis hic relatis non disputo.

36 Obijcitur primò, Deum in gratijs suis Angelicæ naturæ conferendis, non considerasse, quænam essent habituræ effectum, quæ non; sed eas distribuisse accommodatè naturalibus, iuxta sanctum Thomam 1. part. quæst. 62. articulo 6. Ergo nec in hominibus eam regulam ordinariè sequitur. Respondeo negando priorem partem antecedentis; est enim eadem ratio quoad hoc Angelorum & hominum, vt ex dictis liquet. Neque gratiam præuenientem, secundum rationem congruitatis, distribuit accommodatè naturalibus; alioqui soli Angeli infimi ordinis cecidissent; sed gratiam sanctificantem, spectatam secundum intentione, iuxta S. Thomam loc. cit.

Obijcitur secundò. Si in Deo non esset præscientia conditionalis, nemo dubitaret, quin gratiæ præstantia ex intrinseca intentione, & præstantia esset dimetienda; non ex euentu futuro; sed hæc præscientia non minuit affectum. DEI erga eos, quibus intensior gratia, non tamen congrua confertur, nec reddit illum minus sincerum & serium. Ergo idcirco non est censendum beneficium minus, quicquid sit de euentu futuro.

37 Respondeo 1. hoc argumentum, si quicquam probet, eò spectare etiã, vt probet, non semper in ratione beneficij maiorem gratiam accipere, prædestinatos, quam reprobos; quod non est satis tantum asserere, vt supra ex Vasquio comuni dictum.

Respondeo 2. Si Deus non haberet scientiam illam conditionatam, tunc nec potuisset quidem infallibiliter & liberè homines perducere ad beatitudinem, vt suo loco dictum; quare etiã ex euentu & congruitate, seu opportunitate futura, non posset æstimari magnitudo beneficij in electos collati: at vero iam quia DEVS supposita illà scientiã, prudens & sciens confert gratiam congruam saluandis, alijs negat, planè efficitur, absolutè loquendo, maius in illos beneficium, quam in istos conferri; quando beneficij magnitudo non parum vniuersim ex opportunitate præuisa dependet, vt quotidie videmus. Neque

tamen.

tamen ideo scientia illa media minuit affectum Dei erga reprobos quasi intrinsecè & absolute sed solum comparatiuè; quatenus eà supposita sit, vt absolute longè maior Dei amor & affectus erga saluandos eluceat, quam erga alios. Cætera argumenta, quia simul etiam electionem gratuitam ad gloriam impugnant, dissoluentur dub. 5.

38 Assertio III. Tametsi Deus, vt dictum, gratias congruas secernat & seligat pro electis; non tamen ideo incongruas seligit pro reprobis; neque formaliter præfinit, siue intendit pro ijs gratiam incongruam, qua talis est; volendo, vt illa gratia, quam dat, non sit congrua. Ita optimè Suarez hic lib. 3. cap. 4. num. 8. Ratio est. Tum quia incongruitas illa vel ad culpam hominis pertinet, malum scilicet vsus gratiæ, & resistentiam liberi arbitrij; vel certe (in parulis) ad impedimentum salutis; quorum neutrum Deus directe vult & intendit; cum potius ex se velit omnes saluos fieri. Tum quia cum ex aliquo cumulo rerum, pro aliquibus seliguntur meliores, non ideo pro alijs, quibus relinquuntur cætera, seligi dicuntur minus bonæ, sed relinqui, &c. Vult ergo quidè Deus, & præfinit pro ijs, qui non saluantur, gratias incongruas materialiter; sed hoc directe & formaliter non vult, nec intendit, vt sint incongruæ; quare etiã eas non seligit pro illis, sed simpliciter tribuit, & quasi relinquit, vt rursus dicitur dub. 5. Nec obstat, quod Deus aliquos obdurare dicitur: non enim ideo vult, vt gratia sit incongrua, sed solum vult dare gratiam, quam nouit esse incongruam, simulque negare congruam, vt dicitur q. 7. dub. 2. & 3.

39 Assertio IV. Gratia congrua seu efficax prædestinatorum propria, talis propriè non est, nec dicitur, ab ipso euentu, hoc est, cooperatione, seu perseuerantia finali existente, seu absolute futura; sed à vi producendi & causandi cooperationem infallibili, quam habet, vt subest scientiæ Dei mediæ seu conditionatæ; ac proinde ex hac parte nihil obstat quo minus ea etiam qua talis, prædestinari possit ante præuisionem seu futuritionem absolutam cooperationis nostræ. Hanc assertionem ex instituto docui in materia de gratia, cum Bellarmino lib. 1. de Iustificat. cap. 12. Suariorum lib. 3. de auxil. grat. cap. 6. & in resolut. de grat. effic. Mascarena de gratiæ auxilijs, & Thomistis omnibus; contra Valquium; aliosque recentiores. Et quamuis fortè ad modum potius loquendi, quam rem ipsam pertinet, multum tamen facit ad rerum ipsarum intelligentiam.

40 Probatur breuiter. Si enim gratia, quæ efficax dicitur, ante omnem præuisionem seu futuritionem absolutam cooperationis seu perseuerantiæ nostræ, vim infallibilem habet ad inducendum effectum, seu cooperationem nostram, & perseuerantiam, tunc sanè fatendum est, eam prius ratione propriè & formaliter efficacem esse, quam cooperatio seu perseuerantia nostra absolute præuisa aut futura sit; ac proinde ex hac parte etiam qua talis est, ante eam futuritionem seu præuisionem à Deo pro electis prædefiniri potuisse: Sed verum est antecedens: Ergo & consequens.

Maior patet. Quia gratia efficax proprijsimè

est ac dici potest illa, quæ vim infallibilem habet ad inducendum effectum; siue nimirum cooperationem absolute, si de gratia efficaci generatim sermo sit; siue ipsam etiam perseuerantiam finalem; quando de gratia congrua & efficaci, prædestinatorum propria, loquimur. Minor probatur. Quia Deus ante omnem futuritionem, aut præscientiam absolutam cooperationis, iam antea per scientiam mediam seu conditionatam præsciuerat, hominem, si ea gratia præuideretur, infallibiliter cooperaturum & perseueraturum: Ergo hoc ipso, quod gratia illa à Deo decernitur, etiam ante omnem absolutam præscientiam aut futuritionem cooperationis seu perseuerantiæ, quæ ad gratiam illam primam veluti effectus consequitur, necesse est, vt quatenus subest eidem scientiæ Dei mediæ, habeat vim quandam infallibilem inducendi cooperationem & perseuerantiam; quandoquidem gratia ipsa in facto esse producta, non potest non esse talis, qualem Deus antea futuram esse præuiderat, si decerneretur vel produceretur. Ergo hoc ipso, etiam ante omnem absolutam præscientiam aut futuritionem cooperationis seu perseuerantiæ, est efficax; ac proinde, ex hac parte nihil obstat, quo minus etiam qua talis est, à Deo pro saluandis ante eam cooperationem prædefinatur.

41 Accedit, quod minus consonum videtur S. Augustino, & gratiæ prædestinationi Dei quæstio. præcedent. explicatæ, dicere, à nostra cooperatione absolute futura pendere, vt vocatio prima, quæ connexionem habet cum perseuerantiâ finali, non quidem nobis prædestinetur vel conferatur; sed sit efficax, & pertineat ad prædestinationem, nõ ad communem prouidentiam; seu quod idem est, vt sit effectus ipsius prædestinationis, nõ diuinæ prouidentiæ, vt consequenter admittunt, & admittere debent, oppositæ sententiæ auctores, vt dictum: cum hoc ipso ratio quædam diuinæ prædestinationis, quoad ipsum etiam primum effectum gratiæ, qua formaliter & vltimatè prædestinationis effectus est, ex nostra cooperatione futura assignari videatur.

42 Dices. Idem etiam iuxta nostram sententiam, dicendum: cum ipsa etiam nostra cooperatio sub conditione præuisa, sit ratio, cur Deus scientiæ conditionata eam efficacem, seu potius efficientem, futuram esse præuiderit. Respondeo, aliud esse cooperationem absolute futuram, aliud sub conditione futuram: illam nego esse rationem, cur gratia Dei, quam prædestinauit electis, re ipsa & absolute sit aut dicatur efficax, cum ratione prius sit talis, quam cooperatio nostra absolute sit futura, vt probauimus: hanc verò libenter concedo esse rationem, cur Deus eam sub conditione præsciuerit fore efficacem, seu potius re ipsa efficientem; neque hac ratione gratiæ diuinæ prædestinationis quicquam adimitur; quandoquidè hæc ipsa conditionata futuritio efficientiæ seu cooperationis, supponit veluti conditionem ipsum gratuitum decretum eiusdem gratiæ conditionatum; siquidem non aliter sub conditione productura cooperationem præscita ponitur, quam sub conditione, si à Deo decerneretur, seu diuino de-

creto daretur, quo proinde vltimatè nititur conditionata illa futuritio.

43

Dixi vero in assertionè, nihil ob stare, quò minus gratia efficax, qua efficax est, ex hoc capite prædestinari possit ante cooperationem nostram: nam vtrum ordine intentionis absolutè definiatur ante cooperationem nostram, ad quam veluti finem ordinatur, dicitur dub. 6. Quod si quis non neget, gratiam efficacem, seu congruam, ante futuritionem & præuisionem absolutam cooperationis nostræ, habere vim infallibilem, siue ex se & natura sua, siue vt subest scientiæ Dei mediæ, præducendi effectû, solum verò neget, eam hinc propriè efficacem dici, quasi efficax gratia idem sit quod efficiens, is quidem solû de nomine contendet; sed in hac ipsa tamen re à proprietate vocum recedet. Quia reuera secundum vim nominis, & communem vsum loquendi, non est idem efficax quod efficiens, sed illud vim agendi in actu primo, hoc actuale efficiens in actu secundo significat. Dicimus enim propriissimè, hoc medicamentum, seu hoc vinum aut acetum esse efficacem, etiam si ad vsum necdum sit applicatum. Ita ergo etiam gratia efficax dicenda est propriè & formaliter, non ab actuali efficiens, sed ab illa vi infallibili, quam habet vt subest scientiæ Dei mediæ. De qua re pluribus in materia de gratia agendum erit.

DVBIUM II.

Sitne in mente diuina secundum rationem nostram ordo aliquis prioritatis, inter prædestinationem, vel præuisionem meritorum, seu mediorem in particulari; & prædestinationem ipsius gloriæ, aliosue actus, quibus Deus saluandis vult gloriari.

S. Thomas I. p. q. 23. a. 5. & 7.

TRia quidem sunt, quæ inter se, hac & sequenti dubitatione, præcipuè comparantur; nimirum. 1. Electio seu prædestinatio ad gloriari. 2. Prædestinatio meritorum. 3. præscientia meritorum, quæ prædestinationem meritorum consequitur: Sed horum actuum occasione, simul etiam de quibusdam alijs actibus diuinæ voluntatis, quibus Deus saluandis vult gloriari, agendum est. Neque verò inter hos actus certus ordo rationis prius constitui potest, quam constet, an sit inter eos aliquis ordo rationis. Dum autem de meritis fermo est, quæ in adulto prædestinato ad gloriari comparantur, tanquam media ad finem, subintelliguntur simul hic etiam alia media: cum sit re ipsa ad præsens institutum par ratio omnium mediorem, respectu cuiuscunque demum prædestinati, si comparantur ad gloriari eiusdem; adeo vt quæstio procedat tam de paruulis, quam adul-

tis, an videlicet in Deo, secundum rationem nostram, sit aliquis ordo prioritatis inter electionem ad gloriari, & prædestinationem vel præscientiam mediorem, puta baptismi, gratiæ, vel meritorum &c. quibus vnusquisque prædestinatus re ipsa saluatur.

Et est sententia quorundam Theologorum, qui docent, nullum esse ordinem inter prædestinationem, vel etiam præscientiam meritorum, seu mediorem, & electionem ad gloriari; sed Deum vnico simplicissimo decreto, absque vllò instantium aut signorum, etiam secundum rationem nostram, ordine, seu absque omni prioritate rationis, consummare prædestinationem; quo nempe alicui velit & destinet seriem aliquam mediorem, quibus per scientiam conditionatam cognouerit, eum perueniturum ad gloriari. Ita absq; auctoritate nomine refert Suarez hic lib. 1. de prædest. cap. 8. n. 3. expresse vero ita docuit Gabriel in 3. dist. 2. q. vn. a. 3. dub. 3. vbi contra Scotum ait, quod illa prioritas & signa non sunt ponenda in diuinis, sicut scilicet deducit Ockam in 2. dist. 9. q. 3. Prædestinatio in nullo signo prædestinatio quemcunque ad beatitudinem, quin in eodem prædestinatio omnes beatificandos, & præsciuit omnes damnandos, & præiudicat omnia futura (in quibus vti que sunt etiam adulti merita) Nec est talis ordo in diuinis, sed ab æterno prædestinatio quos elegit; præsciuit etiam quos reprobaui, simulq; præiudicat merita & demerita, & futura præmia. Ita Gabriel. Idem docuit Ockam, ab eodem citatus.

Et refert pro eadem sententia Eckius in Chrysostomus cent. 2. n. 11. cæteros Nominales, quos vocat Recentiores & Neotericos; cum pro opposita sententia retulisset Scotum, his verbis: *Ita dicendi modo (Scoti) Neoterici repudium dant, vt valens ille Gregorius Ariminensis, Petrus de Candia, Cardinalis Cameracensis, Guilelmus de Ockam, Dominus P. episcopus, Ioannes Maioris, amantissimi ingenij Doctor. Verum rationes eorum non sunt nervosæ, & facile excutuntur. Non enim quisquam imaginari debet, Doctorem subtilem tam pauperem fuisse ingenij (non dico tam hebetem) vt existimaret talem ordinem fuisse in intelligentia diuina cuiusdam successione; ita quod non omnia simul ab æterno intellexerit; quis hoc vult, bone Deus, non dico asserere, sed ne credere quidem? voluit tamen Doctor subtilis, non obstante eo, quod DEVS omnia simul intelligat, adhuc ex natura rei (seu potius secundum rationem) esse talem ordinem intelligibilem & intelligendi, qui simultatem temporis non excludit. Et hoc bonum Metaphysicus facile intelligit, quando rerum sensibilium phantasmatis abstractis, ipsas purissimas quidditatum rationes intrinet, &c. Et quod iuniores (qui ita obstrepunt) idem senserunt in re, & sentire cogantur, ex his facile accipi potest. Ita Eckius; qui mox pluribus probat, nec ipsos quidem istos Nominales re ipsa ordinem quemdam rationis inter eiusmodi actus diuinæ mentis negasse.*

Eandem sententiam, quam ex Suariorum retulimus, expresse sequitur Molina hic q. 23. a. 5. disp. 1. memb. 7. vbi ait: *Denique cum Deus vnico simplicissimo actu sua voluntatis, præuisionem plenissimam deliberatione, seu cognitione, circa res omnes, voluerit ex æternitate quicquid voluit, sane exterminanda omnino videntur instantia Scoti, & aliorum, in quibus in statuenda incarnatione, prædestinando Christo, cum cæteris beatis, aut re-*

probat.